

El missioner català, que té 80 anys, no ha perdut gens ni mica de la capacitat d'anàlisi ni d'interpretació de la realitat.

Les venes obertes de Casaldàliga

Solidaris

Sacerdot i missioner des de 1968, any en què partí a Sao Félix do Araguaia (Brasil), Pere Casaldàliga ha esdevingut en un referent de la teologia de l'Alliberació. El col·lectiu Drets Humans ha organitzat una retrospectiva explicant la seva figura al Casal Balaguer (carrer de la Unió, 3), oberta fins aquest dissabte, 19 de juliol

Pere Casaldàliga amb el petit Mateus (Luciara)

Text: **Ander Zurimendi**
Fotos: **Arxiu**

PALMA “Jo som jo i les meves causes”, deia Pere Casaldàliga (Balse-rany, 1928). “I les meves causes valen més que la meua vida”.

Són les humils paraules del clergue i missioner més internacional i reconegut que ha donat la terra catalana. Tot i que a ell, el terme *reconegut*, li sabia molt de greu.

I és que Casaldàliga ha fugit durant anys de la fama de bon home i millor persona que l'acompanya. Ara bé, no sempre la seva figura ha estat vanagloriada. Això només és el final. Potser, idò, caldria començar l'any 1940. Un infant ben alt i espigat, de nom Pere, ingressà al seminari de Gleva, no molt llunyà de Vic.

Amb la innocència a la mirada, Pere havia rebut una educació catòlica amagada durant la Guerra Civil. No debades, vivien a la *zona roja* i els republicans havien mort el seu tiet Lluís. Així arribà al semi-

nari. “Sóc fill de lleter. La meua cançó de bressol, a més de la meua mare, que cantava força bé, era el mugit de les vaques”.

Però la innocència donà pas a la realitat. A principi de la dècada dels cinquanta, Casaldàliga s'ordenà sacerdot a Montjuïc, infame escenari de les tortures més innombrables comeses pels feixistes.

Marxà a Sabadell, que descriu com “aquell de les fàbriques, dels teixits i els carrers inacabables; de les barraques de Ca'n Orioch, de les famílies murcianes i l'asfixiant falta de llibertat”.

A la fi, el xoc de la paraula prohibida. Llibertat. Tal vegada fou aquest interès per les dures condicions de vida del proletariat el motor del seu viatge a Guinea. Partí a l'Àfrica, però quan va tornar, la seva sotana blanca li semblava “deliciosament ridícula” pels carrerons de Madrid. Ara només duia al cor una nova Església. La dels pobres.

Amb l'onada d'aire fresc que s'escolà al Vaticà a partir del 1967, a causa del triomf del II Concili Vaticà -que anomenarien *el progressista*-, Pere Casaldàliga decidí fundar una missió claretiana a Sao Félix do Araguaia. Tan sols passaren tres anys quan, el 1979, optava per perdre la neutralitat. I la seva consagració com a bisbe així ho demostrà.

La cerimònia, antagònica a allò que seria una festa de Pentecostes

Ajudà a fundar la Teologia de l'Alliberació i s'enfrontà així amb la Roma vaticana

descrita per Gabriel García Márquez comportaria un moment transcendental per al missioner, en tant que les seves meditacions a la selva l'havien duit a “no dubtar gens”. “Jo, Pere”, afirmà, “tan sols vull ser simple”.

Al cap, un barret de palla *sertanejo*. La pluja i el serè, volia dir. La mirada dels pobres amb qui camines. Al dit, un anell de Tucum. La fidelitat a la terra allà on vius. I a la mà, un rem de bàcul. Un rem donat pel poble, i amb el qual l'hauràs de guiar. La confiança del poble en tu.

Tres objectes, tres objectes episcopals, tan sols tres, que donaren fe d'una promesa anterior. “Prescindiré de tot empolainament”. La frase està escrita en un quadern del 71, romput pel pas del temps, i amagat, encara, a la regió brasilera de Mato Grosso.

Malgrat la manifesta austeritat que predicava, sempre recomanà conservar, fins i tot a sang i ferro, un element indígena: la llengua

pròpia. “Qui perd la seva llengua, perd l'ànima del seu poble”.

Casaldàliga sempre havia apostat per fugir de l'etnocentrisme, que als occidentals tan fàcilment se'ns impregna a la pell. “Mantingueu els vostres costums i la vostra llengua”, assegurava repetidament. I encara ho fa.

Perquè el compromís de Casaldàliga és de per vida. 80 anys, fins ara, “dedicats a servir”. Ara, però, no ho fa a les dòcils ordres del Vaticà. I és que el clergue no abraçà en els anys setanta la teologia de l'Alliberació, sinó que la fundà.

L'enuig de Roma

L'any 1988, poc abans de la caiguda del Mur de Berlín, i amb ell, el teló d'acer de l'Europa de l'est, Casaldàliga es va entrevistar amb el papa Joan Pau II. No acabaren bé. Roma desautoritzava els escampadors de l'esmentada teologia, que proclamava una l'Església dels pobres.

Tot i la desconfiança que, ara, prodiguen els *teocoons* amb Joseph Ratzinger al capdavant, les relacions amb la Teologia de l'Alliberació no foren sempre tan dolentes. Mai no avalaren les seves idees, però les consentiren a causa de la quantitat de masses que arrossegaven. I en època de vaques flagues, benvinguts eren els pobres.

L'idil·li, però, no hauria de tardar gaire a desfer-se com un castell d'arena. Els missioners demanaven una Església descentralitzada. Pitjor encara: ja exercien una Església sense jerarquia.

A més a més, Pere i els seus criticaren obertament les misèries del sistema capitalista. Ja en 1971, el bisbe Casaldàliga havia aprofitat una primera carta pastoral per carregar contra els latifundistes brasilers. La resposta governamental duia el nom de repressió. I d'ençà d'allò Pere no ha sortit de la selva. Sovint afirma que ell morirà estant dret, com un arbre.

No ens estranya. Avui ja llueix les venes obertes. •

MIQUEL ÀNGEL MARIA
miquelmaria@gmail.com

Pere Llibertat

POESIES RECOLLIDES A 'EL VUELO DEL QUETZAL' (1988)

“Nicaragua nuestra”

•••Quiero verte verde, Nicaragua mía / toda amanecida de fecundidad / como una cantata de Carlos Mejía / como el otro Carlos y su dignidad.

•••La sangre caída fecunda promesas / y en tu hoy germina nuestro porvenir.

Llenos los sembrados, iguales las mesas / vencido el Imperio, sabremos vivir.

•••La altiva utopía que Sandino enciende / -nadie aquí se rinde, nadie aquí se vende- / hierve en los volcanes y dora las aguas.

•••Todo el Continente late en tu latido. Seremos el gesto de tu brazo erguido. Todos nuestros Pueblos serán Nicaragua.

“No pasarán; se pasarán”

•••“No pasarán, amor, no pasarán”. ¡Se pasarán! Se pasarán de listos los que piensan que pueden impedir que nazca el Día. Se pasarán de necios si pretenden / acallar el volcán de corazones de América

Latina / Momotombo / de luchas y esperanzas.

•••Se pasarán de pútridos recontando sus dólares de muerte. Se pasarán de viejos mientras nuestra Chavala / -rojinegra de tierra y sangre fértil- / contamina de sueños a todas sus hermanas.

•••Se pasarán de escribas, esclavos de la ley / mientras Jesús de Nazaret camina / -presencia solidaria de Dios- entre los Pobres.

•••Si pasan por encima de nuestro cuerpo, un día / no pasaremos nunca: ¡Amor, no pasarán!

“Te engañas”

•••Te engañas, periodista, si piensas que me pillas / disparándome fotos mientras beso este féretro. Yo beso a los caídos / a la luz de la Historia, bajo el sol de la Pascua. No escondo el corazón ni la bandera. El muerto es también mío, hijo de mi esperanza.

•••Su sangre es ya cosecha de mi implacable grito / ¡Reino adentro!

NO? ¿MI REINO NO ES EL VATICANO?

Més d'un, sobretot de les generacions més joves, haurà sentit parlar de tu per primera vegada, Pere Casaldàliga, amb motiu de l'exposició que “Drets Humans de Mallorca” ha muntat a Palma per retre't homenatge. I bé, també n'hi haurà molts que no et coneixeran mai. Però si “Drets Humans” ha volgut posar a l'abast de la gent d'aquí la història de la teua vida, convertida en servei radical als més pobres des de la pobresa, és perquè ja fa molts d'anys que toques el cor i la consciència -sovint, la mala consciència- de molta gent de per aquests rodals. El teu cos breu, la teua magror embolicada de pell apergaminada, aquell

aire inefable d'avi de favela i la teva inconfusible veu estranyament profunda i trencadissa... sembla impossible que puguin contenir un cor tan gran, i tanta energia i fermesa en la lluita per la justícia. Ets bisbe, poeta, teòleg, activista, polític en el sentit més noble i positiu del terme. Però per damunt -o per davall- de tot, ets un germà petit i un seguidor humil i humiliat del Pobre de Natzaret, amb qui des de fa quaranta anys et trobes cada dia a les riberes de l'Araguaia, enmig del Matto Grosso, fent teua la seva veritat, que et fa lliure. Petit i lliure: vet aquí com t'has fet Gran. Una grandesa que, certament, no és d'aquest món. •